

גיליון מס' 598 פרשת ויקהל-פרה
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

לעילוי נשמת
הבחור דוד ב"ר מרדכי ז"ל ב"ר
נלב"ע בשב"ק ט"ו אדר תשפ"ה
הוקדש ע"י חבריו
ממחזור ד' בת"ת "אוהל תורה" בני ברק
תנצב"ה

דברי שי"ה

ממרח רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות - פרשת פרה

כוונה מיוחדת בפרשת פרה

נשאל רבינו זצ"ל, בשו"ע (סי' תרפ"ה ס"ז) הביא, ו"א שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם דאורייתא, ומשמע שאם זה דרבנן א"צ וצ"ב למה וכי דרבנן א"צ לקיים, והשיב, אם זה דאורייתא זו חובת כל אחד ואחד אבל אם זה דרבנן זה חובה שיהיה קריאת התורה במקום שיש מנין וזה רק חובת ציבור, ונשאל רבינו, למה כ' המשנה ברורה (סי' תרפ"ה סקט"ו) דהרבה אחרונים כ' דאין פ' פרה מדאורייתא, ומ"מ מבואר במשנ"ב (סי' ס' סק"י) דאפילו במצוה דרבנן ג"כ צריך לכוין לצאת ידי המצוה, שפרשת פרה אף אם זה דרבנן, צריך לכוין לשם מצוה דמצוות צריכות כוונה, ואם זה ככל קריה"ת שחובת ציבור, הרי בכל קריה"ת אין דין לכוין ולמה בזה יש לכוין, והשיב, מ"מ כיון שזו מצוה מיוחדת יש לכוין לשם מצוה זו, (קובץ בנתיבות ההלכה ל"ד עמוד ר"ל).

שמירת בד' פרשיות

נשאל רבינו זצ"ל, האם יש ענין לקראת הד' פרשיות שנים מקרא ואחד תרגום, והשיב, לא, (חידושי הגר"ח קניבסקי ד' פרשיות אות א', וכ"ה בתורה"ד סי' כ"ג דסגי במה שקוראין בזמנם, וכן ע"י בשו"ע סי' רפ"ה ס"ז לגבי קריאת יו"ט, ובמג"א שם סק"י הביא התורה"ד, וע"י בספר לקט יושר סוף דרש חנוכה עמוד קנ"ד ענין ב' מהנהגת רבו התורה"ד, שהיה מעביר פ' זכור שנים מקרא ואחד תרגום. וגם פ' פרה משום דתוס' שאנץ כתבו דאף פ' פרה מן התורה ואגב זה השנים היה מעביר כל הארבע. וע"י בשו"ת אגרות משה חו"ח ח"ג סי' מ', וע"י במג"א שם סק"י ובכ"ה סי' רפ"ה אות ל' משכנה"ג הגב"ד לענין קריאת ההפטר שלחם, שכ' המג"א דמשמע שיש לקרא הפטרת ד' פרשיות, ובשכנה"ג כ' לקרא ההפטר של הסדרא, ורבינו זצ"ל היה נוהג לקרא גם ההפטר שקוראים למעשה בד' פרשיות, וגם מה שהיה ראוי לקריאה בפרשה זו, וע"י ב"א אל"א ד"א של הלכה פ"ל ס"ז ע"פ החיד"א בעבודת הקדש מורה באצבע אות קל"ב ומג"א סי' רפ"ה סק"י שיקרא הפטרת השבוע וכ"כ המשנ"ב סק"כ, וע"י ב"ה"ח סי' מ"ט ס"ד שיקרא הפטרת ד' פרשיות שקורין בביהכ"ס ולא הפטרת השבוע, וכ"כ בשו"ע הגר"ח סי' רפ"ה ס"י, ורבינו זצ"ל יצא ידי (כולם).

מקור מה"ת לקריאת פ' פרה

בשו"ע (סימן תרפ"ה ס"ז) כתב, ו"א שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא, וכ"כ השו"ע (סי' קמ"ו ס"ב) דפרשת זכור ופרשת פרה שהם בעשרה מדאורייתא וצריך לכוין ולשומעם מפי הקורא, ובמג"א (שם בהקדמה לסי' תרפ"ה) כתב לא ידענא היכא רמיזא פ' פרה מן התורה, ואמר רבינו זצ"ל ליישב בשם אביו מרן הקה"י זצ"ל, שנראה שהמקור הוא מהא דכתבי למשמרת למי נדה חטאת היא דמשמע שצריך לזכור (שערי ציון ח"א סי' י"ז ס"ה ועמש"כ בזה הקה"י בספרו ברכת פרץ פרשת חקת דזה נלמד מהזרתם את בני ישראל מטומאתם וע"י מש"כ בספר נחל איתן סימן ט"ו ס"ב סוף סק"ו וע"י במשך חכמה פרשת חקת פי"ט כ' מיומא ב' א' מדכ' בויקרא פ"ח ל"ד כאשר עשה ביום הזה ציוה ה' לעשות לכפר עליכם, לעשות, אלו מעשי פרה, ואמר שם ה' א' זה הדבר אפילו דיבור מעכבא. אם כן, כי ילפינן לדורות גם בפרשת פרה מקרא מעכבא טרם עשיית הפרה. ונמצא בשעת עשיית הפרה, מקרא פרשה מעכבא והוי אז דאורייתא.

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,
יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ה', או בטלפון:
נדרים פלוס 03-7630585 - שלוחה - 1586
קהילות 073-2757000 - שלוחה - 4310

נשים בשמיעת פרשת פרה

בס' שאלת רב (ח"ב פמ"ח ס"ב) נשאל רבינו זצ"ל, אשה שואלת, אם יש ענין שנשים ילכו לשמוע פרשת פרה, דכאן לא שייך מש"כ החינוך (מצוה תר"ג) דנשים אינם בפ' זכור דלאו בנות מלחמה נינהו, דגם הם חייבות ברבן פסח וצריכות להטעה, והשיב רבינו זצ"ל, הגר"א כתב (סי' קמ"ו ס"ב וסי' תרפ"ה ס"ז) שאין דעה שהוא דאורייתא. ובס' מועדי הגר"ח (ח"א סי' תרע"ט) נשאל רבינו זצ"ל, האם נשים חייבות לשמוע פ' פרה, והשיב, החזו"א סבר שא"צ. וע"י מש"כ בשו"ת משנת יוסף (ח"י סי' ק"ל) דגם אם נשים חייבות להטעה ברגל אין חיוב קריאה מה"ת בנשים, וע"י במועדים וזמנים (ח"ב סי' קס"ח) דלכו"ע אין נשים צריכות לשמוע פרשת פרה דמצות טהרת פרה אדומה חל על הציבור ולא על נשים.

ליתן לקטן קודם בר מצוה לקרא פ' פרה

נשאל רבינו זצ"ל בענין קטן שעתיד להיות בר מצוה, והכין עצמו לקריאת מפטיר לפרשת פרה, האם יניחוהו לקרות, היות שקי"ל שמעיקר הדין פרשת פרה מדרבנן, עיין ביאור הגר"א (סי' קמ"ו ותרפ"ה), והשיב, כפי המנהג, (שו"ת הגר"ח קניבסקי עניני תפילין ובר מצוה סי' פ"ב, וע"י שונה הלכות סי' רפ"ב ס"ח דבשעת הדחק כשאין שם גדול ותתבטל הקריאה מסתפק הפמ"ג ובד"ה"ח מיקל בשעת הדחק מלבד בפרשת זכור שהיא מן התורה ואין קטן מוציא בה את הרבים וע"י שם סי' תרפ"ה דין י"ח בענין פרשת פרה).

קראו פ' זכור ופרה ועברו ב"ד השנה

שאלו מרבנינו זצ"ל, אם קראו פרשת זכור או פרה בזמנם, ולאחר מכן עברו ב"ד את השנה, האם צריך לחזור ולקרא שנית, שהרי הוברר שלא היה חיוב קריאת זכור ופרה עדיין, או דילמא כיוון שבשעתו הייתה הקריאה כדין שוב יצא ידי חובת זכירת מעשה ומחיית עמלק או קריאת פרה, והשיב רבינו שיחזרו לקרא, (מחשבת עם עמוד תרפ"ט).

להשאר להפטר בד' זכור ופ' פרה

בס' ארח דוד (אות רפ"ח) הובא מהגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל שהורה לנשים שבאו לשמוע במנין שהיה בביתו פרשת זכור ופרה, שישארו לשמוע גם את ההפטר, ובעלי ארח (שם אות שני"א) הובא מכתב רבינו זצ"ל, שיש ענין לשמוע גם ההפטר, (אולי קאי רק על זכור או דהחמירם בקריאה יש להם כמו כן להחמיר בהפטר, וע"י בקונטרס הזכרונות סי' ל"ג ס"א שהחזו"א סבר דנשים אין חייבות אף בפ' זכור, וע"י ארחות רבינו ח"ג עמוד ל"ג אות ה' שמרן הקה"י היה מעיר את בנותיו אף כשהיו קטנות כדי שילכו לביה"כ לשמוע קריאת זכור אכדעת החת"ס בשם רבו רבי נתן אדלר זצ"ל ובנין ציון החדשות סי' ח' ומביא שם מרבניו שמרן החזו"א זצוק"ל אמר לו אין הנשים חייבות לשמוע קריאת זכור).

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח יעקב אנגל זצ"ל
תנצב"ה

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

שָׁנִים קְדֻמוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת פֶּתַח 138

עובדות חדשות ונדרות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מִדּוֹר שָׁנִים קְדֻמוֹת - הַשְּׁבֻעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה:

הַגָּאון רַבִּי יִצְחָק אֶלְחָנָן סַפְקָטוֹר אב"ד קובנא (כ"א אדר תרנ"ז) | הרה"ג ר' מנחם מנחם פלדמן מנהל "לחנ"ג"
נשמח לקבל מוקדמינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

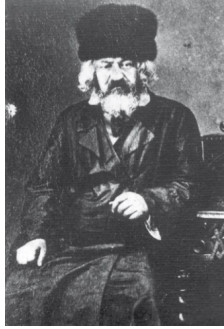
הַגָּאון רַבִּי יִצְחָק אֶלְחָנָן סַפְקָטוֹר אב"ד קובנא (כ"א אדר תרנ"ז)

אשה המאבדת מעות

אמר רבינו משמו של רבי יצחק אלחנן, שאשה נשואה שאבד לה כסף, לא נאמר אצלה הדין ש'אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה' ומסתמא התייאשה, כי הכסף אינו שלה, ובעלה הלא לא ממשמש בכל שעה בכסף שאצלה, ואם כן יתכן שהמוצא קיבל את הכסף לפני ייאוש (ראה בשו"ת מגן שאול סימן קס"ב, נחלת אליהו שהוציא רבינו מתורת רבו ר"א דושניצר, ב"מ אות פ"ז).

חמר מדינה

כשדברנו עם רבינו על עשיית קידוש במקשה שהוא 'חמר מדינה', היה אומר שדעת החזון איש שבזמנינו אין משקה שניתן לקבוע שהוא חמר מדינה (ראה בקונטרס הזכרונות סוף סימן י"ט), אך ציין מעשה רב, על רבי יצחק אלחנן שפעם קידש על כוס תה"א במקום יין.

רבי יצחק אלחנן אב"ד קובנא

מלבד בקיאותו הנודעת של רבינו בכל חלקי התורה הקדושה, היה גם בקי מאוד בתולדותיהן של צדיקים. וידע רב היה לו בתולדות האי צדיק וקדוש רבינו יצחק אלחנן זי"ע מקובנא.

פעם נשאל רבינו מרבי יצחק זילברשטין, אודות משולח אחד שבא לגביר אחד להתרימו לענין צדקה למוסד תורני, והנה בדרכו נודע לו כי אותו הגביר מתקשה בסוגיא פלונית. המשולח ישב ולמד את הסוגיא כראוי, וכאשר בא לגביר ושמע ממנו כי הוא מתקשה בסוגיא ההיא, תיכף ומיד פשט לו את כל הסוגיא, והאיר אותה באור נהיר וברור. מיותר לציין את התפעלותו של הגביר, שבעקבותיה הכפיל את התרומה. ואחרי כן דן המשולח האם יש כאן חשש של גניבת דעת, שרק מחמת שידע מראש והכין את הסוגיא הרשים את הגביר.

כתשובה לשאלתו, הביא לו רבינו סיפור מתולדותיו של רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל:

היה זה כאשר היה רבי יצחק אלחנן בדרכו להתקבל לרבנות בעיר נישועו. באמצע הדרך התעייף העגלון, ועצר למנוחה בבית מלון. רבי יצחק אלחנן, למרות עייפותו הרבה, שאל את מנהל בית המלון האם ברשותו איזה ספר להגות בו, ובעל המלון ענה שאין לו שום ספר, מלבד סידור תפילה עם פירוש 'דרך החיים'. והוא מסר אותו לידיו.

ורבי יצחק אלחנן פתח את הסידור והנה נזדמן לו במבטו הראשון דיני קריאת התורה, והוא אכן עיין בהם. לאחר שהות קצרה התאושש העגלון והמשיך בדרכו.

והיה ממחרת, כאשר הגיע רבי יצחק אלחנן לאותה העיר, נזדמנה בבית המדרש שאלה דיני קריאת התורה, ורבי יצחק אלחנן פסק כדברי ה'דרך החיים'. אך הלומדים החריפים שבעיר התפלפלו עמו והביאו ראיות לכאן ולכאן, עד שהוחלט שיפתחו את ה'דרך החיים' וכדבריו יעשו, והנה נמצא שרבי יצחק אלחנן פסק כמותו... וראה שם בספר עוד עובדא דומה שקראה עמו בדרכו לעיר אחרת.

ועל כל פנים רואים מהעובדות הללו, שהגאון רבי יצחק אלחנן לא חשש לגניבת דעת לספר שבדיוק אמש עיין בספר, כי זו סייעתא דשמיא שנפלה לו למקרה כזה... והוא הדין בשאלתו של המשולח הנ"ל (מתוך: ספר מאה שערים חושן משפט סימן רנ"ה, עמוד שע"א).

הגאון המפורסם בדורו רבי יצחק אלחנן ספקטור, נולד בשנת תקע"ו, וטרם הגיע לשנת עשרים כבר נתבקש לכהן כרב ואב"ד. במשך חייו כיהן ברבנות העיר זאבלין, ואחרי כן בבארעזא, ניעשוויז, נובהרדוק, ובשנת תרכ"ד בעיר קובנא, שם התפרסם בכוחו הגדול בהנהגה של תורה ויראת שמים כאשר נשא בעול הציבור והיחיד בענווה מופלגת, והיה נערץ מאוד כל בני דורו. נלב"ע כ"א אדר תרנ"ז, ואת חידושי תורה כתב בספריו באר יצחק, נחל יצחק, עין יצחק.

להניח אחרונים על ראשונים

אמר רבינו כי שמע שפעם ראה מורו ורבו רבי אליהו דושניצר זצ"ל, בחור שמניח את ידו על הגמרא, העיר לו רבי אליהו בעדינות: אמנם ידך קודש, כי יד יהודי, ובן תורה בפרט, היא קודש, אבל הגמרא הרי היא קודש קדשים, ורבי יצחק אלחנן ספקטור פוסק (ראה בתולדותיו, בספר תולדות יצחק פרק י"ב אות ה') שגם בספרים גופא, אין להניח 'ראשון' על 'גמרא' או 'אחרון' על 'ראשון', ולכן אל תניח את היד על הגמרא.... (כל משאלותיך עמוד קמ"ח).

"המסכת שלו"

סיפר רבינו משמו של אביו מרן הסטייפלר: ש"המסכת" של רבי יצחק אלחנן, בה היה בקי מאוד, היתה מסכת בבא מציעא, וכמעט כל דבר שהיה נשאל היה מביא ראייה ממסכת זו... (מפי רמ"ז שליט"א)

הגה"ק רבי יצחק אלחנן ספקטור זצ"ל

מיהו הרופא האמיתי

כאשר רצה רבינו לעורר על כוחה הגדול של אמונה, סיפר את העובדא הבאה:

רבי יצחק אלחנן זצ"ל היה סח עובדא אותה שמע מפי רופאו של הקיסר שהיה בדורו. פעם הוזעק הרופא אל הקיסר, היה זה ביום שישי סמוך לשבת קודש, וכאשר יצא מחדרו של הקיסר, הרופא מבחין באשה שהמתנה לו, והתחננה על נפשה.

האשה סיפרה בצער לרופא, על בנה שהוא חולה מאוד, ושיועיל להיכנס לראותו. הרופא הסכים ובא אליה, וראה שאכן הוא חולה מאוד, ומצבו מוגדר כגוסס הנוטה למות, וכי אין לו כל תקווה, ובכל זאת הרופא רשם "רצעפט", (מרשם רפואי), ואמר לאשה שתלך לבית מרקחת, ותקנה את התרופות שרשם, ותתן לחולה ארבע טיפות, כל שבע עשרה דקות.

והרופא הלך.

ביום ראשון הזדמן הרופא למקום מגוריה של האשה, והנה הוא רואה את הבחור שרק לפני יומים נטה למות, ועכשיו הוא מסתובב ברחוב. התפלא הרופא מאוד ושאל את אמו מה אירע.

האמא לא הסתירה ממנו וסיפרה לו דברים כהויתן: "מכיון שהזמן היה קרוב מאוד לכניסת שבת, וחשבתי שבין כך כבר לא אוכל להשיג את כל התרופות, והרי אני יודעת מיהו הרופא האמיתי של כל החולים והמחלות, ולכן הרתחתי מים, ושמתי בהם את נייר הרצעפט, ונתתי מהם לחולה ארבע טיפות כל שבע עשרה דקות,

והנה אתה רואה את התוצאה" סיימה האשה בהתרגשות.... (דרך שיחה חלק א' עמוד רנ"ג)

מי הרופא האמיתי? קבוצת רופאים מבית חולים 'בלינסון' ביקשו לעשות סיום למסכת שלמדו במשך תקופה - בחדרו של רבינו.